

„Štajerc“ izhaja vsaki
petek, datiran z dnevom
naslednje nedelje.

Naročnina velja za Av-
strijo: za celo leto
3 krene, za pol in četrt
leta razmerno; za Ogr-
sko 4 K 50 vin, za celo
leto; za Nemčijo stane
za celo leto 5 kron, za
Ameriko pa 6 kron; za
drugo inozemstvo se
računi naročnino z ozi-
rom na visokost pošti-
sne. Naročnino je pla-
čati naprej. Posamezne
štev. se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in uprav-
ništvo se nahajata v
Ptuju, gledališko po-
stojanje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se
sprejemajo zastonj, ali
rokopise se ne vrača.
Uredniški zaključek je
vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo
ni odgovorno. Cena
oznanil (inseratov) je
za celo stran K 64, za
1/2 strani K 32, za 1/4
strani K 16, za 1/8
strani K 8, za 1/16
strani K 4, za 1/32
strani K 2, za 1/64
strani K 1. — Pri več-
kratnem oznanilu se
cena primerno zniža.

Štev. 11.

V Ptuj v nedeljo dne 13. marca 1910.

XI. letnik.

Nesrečno ljudstvo!

Od vseh strani dobivamo žalostna pisma, v katerih nam toži obupano ljudstvo vso svojo grozovito revščino. In človeku z najtršim srcem se morajo oči solziti v očigled te nezasluzene bede. Tako je kakor smo zadnjič enkrat rekli: Iz neumnih političnih vzrokov so slovenski prvaki pribili vboje slovensko ljudstvo na križ trpljenja! V tem pa tiči tudi največji greh žalostne prvaške obstrukcije v štajerskem deželnem zboru. „Proč od Gradca“ so vpili za-
grabišeni slovenski poslanci. A zdaj jim je odgo-
voril Gradec s klicom „Proč od spodnje Štajerske!“ In zdaj se čuti grozne posledice te hujkarije! Hujkati ni težko, to razume tudi vsak analfabet. Ali z dejstvi in številkami računati je pač težje. Nepobitna resnica je, da zahtevajo slovenski poslanci od skupnih deželnih dohodkov okroglo 40%. Mi nimamo nič proti temu: čimveč se zahteva za naše spodnještajerske kraje, tembolj ranje! Ali ker so prvaki poslanci pričeli vpiti „Proč od Gradca“, — vzeli so tudi zgornji in srednji Štajerci svinčnik v roke. In izračunili so to-le, kar ne more nikdo zanikati: Slovenci na Štajerskem plačujejo pri osebne dohodninskem davku 5%, v splošnem davčnem razredu 17% in v ideelnem 11%. Torej plačujejo Slovenci na Štajerskem srednje 11% skupnih dehodkov, zahtevajo pa 40%! To je resnica, ki nas uči, da moramo biti na spodnjem Štajerskem ponižni in zadovoljni, da se ne urešniči bedasti klic „Proč od Gradca“. S tem kli-
kom so prvaki dosegli, da Nemci niso hoteli več našega vina kupovati, z njim bodoče še veliko več nesreče v deželo prinesli!

Tako se nam kaže prvaška obstrukcija kot brezvestno zločinstvo!

Razven že omenjenih posledic je povzročila prvaška politika, da so se ostavila vsa regulacijska dela ob Dravi. Kakor smrtonosni veter je šla ta novica po deželi. Stotero delavcev brez kruha, milijoni denarja naši deželi izgubljeni! To ni več šala! In zdaj se je isto pri Pečnici zgodilo! Ostavilo vsa regulacijska dela (razven akordnih del)... In prvaki poslanci? Na shodih vpijejo, da rešujejo ljudstvo! Vse druge dolžijo, sami sebe pa perejo. Ali zamorca še ni nikdo opral! Edino naš vrli poslanec Ornič je storil svojo dolžnost in več kot svojo dolžnost. On se ni briga zato, da je Nemec in izvoljen od Nemcev, ni se briga zato, da so prvaki poslanci bedo zakrivali s svojo obstrukcijo, — sedel je na vlak in se peljal v Gradec in delal neumorno, da reši, kar se da rešiti. In kar se bode doseglo, je plod Orničevega dela! Prvaki poslanci so po shodih hujkali, Nemec Ornič pa je delal za ljudstvo... Hvala Orniču! Ti nesrečno spodnještajersko ljudstvo pa si zapomni svoje prijatelje in svoje zapeljivce...

Politični pregled.

V državni zbornici se je kenčalo prvo čitanje državnega proračuna, kateri se je potem tozačevnemu odseku izročil. Potem se je sprejel nujnostni predlog glede doklad za barke na Elbi. V torek prišlo je do razprave o novih po-

stavnih predlogih finančnega ministra, ki se tičejo zlasti novih davkov. Zanimivo je govoril voditelj nemških naprednih kmetov dr. Damm. Zavzel se je za davek na tantieme in dividende. Obenem pa se je odločno proti davku na kielo vodo in na vino izjavil. Zbornica se je pečala potem tudi z železniško nesrečo pri postaji Ubersaki. — Finančni minister Bilinski predložil je postavbo, po kateri naj se sprejme 182 milijonov posojila. Vtemeljeval je v daljšem govoru nameravane nove davke. Slabi časi se bližajo!

Proti davku na vino. Kmetiki poslanci vseh strank so napravili odbor, ki bo pri vladi proti nameravanemu vinskemu davku nastopal. Za Štajersko je bil vrli poslanec Marckhl v odbor izvoljen!

Penzije za poslance hočejo nekateri vpeljati. Upamo, da bode še veliko vođe po Dravi steklo, predno se to uresniči. Mislimo, da plačujemo že itak dovolj za „ljudske zastopnike“...

Cesarski manevri v Galiciji? Letošnji cesarski manevri bi se morali na južnem Ogrskem vršiti. Zdj pa poročajo listi, da se bodo v Galiciji vršili. Vzrok temu je baje, da so se politične razmere med Rusijo in Avstrijo grozno poslabšale in se vsled tega ne ve, kaj bode bodočnost prinesla...

Čehi in Srbi. V Pragi napravila je policija v prostorih društva srbskih študentov hišno preiskavo. V Kraljevem Gradcu so zaprta dva češko-klerikalna urednika zaradi hujkanja proti vojaštvu. Lepe razmere! In ti Čehi so zavezniki naših slovenskih poslancev. Zaradi teh Čehov so prvaki tudi pri nas vso gospodarsko delo pre-
prečili.

Proti novemu vinskemu davku je sklicala nižje-avstrijska kmetaka zveza velikanski shod na Dunaj, katerega se je udeležilo 6000 vinogradnikov. Shod je zahteval od vlade, da po-
tegne ta postavniki načrti takoj nazaj, kajti nameravani novi vinski davek bi uničil avstrijsko vinogradništvo. V imenu štajerskih vinogradnikov je govoril poslanec Kodolitsch. Shod je bil vele-
važen in ga vlada mora vpoštovati.

Dr. Lueger, župan dunajski, leži v agoniji in se pričakuje vsak trenutek smrti.

Rusija hujaka. Listi poročajo, da so se po-
iskusi sporazumljenja med Rusijo in Avstro-
Ogrsko popolnoma razbili. Vseled tega je položaj na Balkanu zopet zelo kritičen in nevaren. Ru-
sija zahteva vedno panslavistično rogoviljenje po Balkanu. Zato vrs povsod in razburjenje raste z vsakim dnevom.

Rdeča nedelja v Berlinu. Preteklo nedeljo napravili so pruski socialisti veliko demonstra-
cijo za splošno in enako volilno pravico v pruski deželni zbor. Več kot 100.000 oseb se je te demonstracije udeležilo. Prišlo je tudi do večjih spopadov z mnogostevilno policijo.

Kdo je kriv??

Kmetje na spodnjem Štajerskem! Kdo je kriv, da se je ustavila regu-
lacija Drave, da se je vzelo deželi 8%

milijonov kron, da se je vrglo stotero delavcev na cesto, da se je k metom napravilo za mili-
jone kron škoda?

Prvaški poslanci se krivi, ker so s svojo obstrukcijo razbili deželni zbor!

Kdo je kriv, da se ni ničesar storilo glede velevažnih železnice (n. p. Sv. Lenart-Ptuj-Rogatec-Brežice ali Ormož-Ljutomer itd.)?

Prvaški poslanci se krivi, ker niso pustili deželni zbor delati!

Kdo je kriv, da kmeti ne dobijo več brez-
obrestnih posojil za prenovljenje vino-
gradov?

Prvaški poslanci se krivi! Oni niso pustili o temu v deželnem zboru sklepati!

Kdo je kriv, da se je nam nesrečnim k metom, ki vam je toča ali suša vse vzela, vsako podpora odjedlo? Kdo je kriv, da ne dobite nič, čeprav ste podpore krvavo potrebni?

Prvaški poslanci se krivi, kajti oni so na češko komando preprečili, da bi vam deželni zbor to podporo dovolil!

Kmetje! Obrnite vašim škodljivcem hrbet!

Dopisi.

Brežice ob Savi. Železniški odbor Brežice-Rogatec Rudolfovo obstoji večidel iz Slovencev obeh strank in v manjšem delu iz nemških zastopnikov mesta Brežice in Rogatca. Ti zastopniki izvoljeni so bili od občin, ki so zastopane v odboru. Ta odbor izvrševal je zavedno in pametno skozni skoraj dve leti pridno delovanje. Ali zdržan je bil glede pridobitve projekta na neverjetni način od nekega zunaj stoječega. Tiha jeza dr. Benkoviča, da ga ni nobena občina nje-
govega državnoborskega volilnega okrožja v ta odbor izvolila, pojavila se je nakrat septembra meseca lanskega leta z veliko silo v obliki le-
taka. V tem lažnivem letaku se je obstoječemu odboru z neresničnimi opombami nedelavnosti in posebne interese očitalo: Vkljub temu, da se je dr. Benkovič pozneje kot pisatelj tega letaka iz-
kazal in je to tudi sam priznal, ni imel dovolj osebnega poguma, da bi postavil svoje ime pod dotični letak. Podpisal se je raje anonimno kot „pripravljalni odbor“, ki takrat sploh še ni ob-
stojal. Resnični železniški odbor odgovoril je na ta skriti, grdi napad s pismom z dne 2. okto-
bra pl. l. v katerem je neresnične stvarne trditve ovrgel ter omenil, da ni njegova krivda, ako gotove „delavne in vplivne osebe“ niso v odboru, ker so občine svoje zastopnike same izvolile in tudi pravilno izpoznavale, da politični hujkariji v tak odbor ne spadajo. Izraz „politični hujkariji“ pa je vplival na dr. Benkoviča tako, kakor rdeči robec na bika. Zakaj neki? V prvem viharju predložil je takoj tiskovno tožbo, ki bi se izvršila pred porotnim sodiščem v Rudolfovem. Benkovič je tožil po §§ 488, 491 k. z. češ da se je njega s „političnim huj-
skačem“ označilo. Čudno, kadar se o politični hujkariji govori, takrat se čuti Benkovič takoj prizadetega. Da bi pa cela stvar kot gospodarsko važna izgledala, poiskal je Benkovič par „narodnjakov“ obeh strank, na katere beseda

„politični hujakač“ ni pasala. Z velikim aparatom se je pričelo nastopati. Preiskovalni sodnik se je vozil osem dni po deželi in zaslišaval vse mogoče ljudi. Potem je skoval Benkovič pravo obtožnico proti pisateljem in razširjevalcem oklica, ki so se pogumno preiskovalnemu sodniku takoj kot taki označili in se niso hinavsko ter strahopetno skrivali. Vtemeljitev obtožbe sprejelo se je v juridičnih krogih z majanjem glave; vsi so se vprašali, kdo je raztaljen, kakšna je žalitev in kako to, da se je čutil ravno Benkovič prizadetega. In župa, ki jo je Benkovič na svojem ognju segrel, se je hudo ohladila, predno se jo je pojedlo. C. k. deželno nad sodišče v Gradcu je sprejelo pritožbo proti obtožnici in je ostavilo kazensko postopanje; vtemeljilo je to a tem, da tožitelji niso opravičeni tožiti in da manjka sploh razlogov, da bi se obtožence sumljive smatralo. Tako se bode Benkovičeva župa še bolj ohladila; postala bode ledena in Benkovič si bode lahko z njo glavo hladil, ki bode gotovo zelo vroča, kadar dobi seznamek stroškov. Dr. Benkovič ima menda kot deželni in državni poslanec toliko opraviti, da ni mogel določbe kazenske postave pregledati. Pozabil je tudi vprašati svojo „dešno roko“, poštenjaka Agreža; ta bi Benkoviča gotovo podučil o postavi in mu prihranil grozovito blamažo. Ako namerava ljubi naš Dr. Benkovič še nadalje minister postati, potem se mu mora zapeti ministerstvo za pravosodje; seveda, njegov sekcijski šef pa mora poštenjak Agrež postati.

Velika Nedelja. Nepričakovano sem sprejel 4. marca 1910 milodar od Vas; ker so te kro- ne zelo dobro došle in naše bolnega v postelji. Že 21 let samec, vso potreščino moram prositi in k temu dobro plačati, drugo nimam, kaj dobim od mojih dobrih otrok! Torej Vam milostni gospodi kakor tudi našemu neumorno delavnemu g. Orniču za ta milodar izrekam pri- srčno zahvalo. Bog vam plati! In še nekaj Vam naznam, kako je zdaj od 20. pr. m. pri nas ljudstvo razburjeno proti Ozmecu in Mešku, ker sta požrla vso podporo in preprečila regulacijo Drave in potokov in zgradbe železniških zvez, zdaj pravi ljudstvo: kje bomo kaj zaslužili? Kje bo kruh? Rekel sem na to besede: Vsi skupaj obrnite se na g. Orniča, kogoče se da ta ob- strukcija, katero sta napravila tudi Ozmec in Meško, popraviti.

Velika Nedelja. Drugi „Štajerc“! Prisrčna hvala za tvoj trud, katerega si za po toči po- škodovane kmetje imel. Tudi vsem darilec pri- srčna hvala, da so tak lepo svoto darovali; po- sebno pa še tebi, ljubi „Štajerc“, hvala, da si se na mene zmisli in meni podpore poslal; mene iz srca veseli tvoj dar, kajti ti nisi tako rekoč dolžen meni pomagati. Deželni in okrajni zastopar sta bolj dolžna pomagati, ker vsako leto bereta prikladi na 140% od vsakega. Škoda, ki je lani bila, je meni bila precejšena na 27000 kron na vinogradi in polju; dobil sem podpore le samo od tebe, dragi „Štajerc“... Drugi pa, ki imajo svoja posestva v najem dana, pa so

po 300 do 550 K sprejeli. Delitev pač ni bila pravična! Od tebe, dragi „Štajerc“, pa pošena in pravična! Bog ti stokrat plati!

Meče. O medvedovi koži našega slovitega kaplančka smo zadnjič poročali. Ker so Kranj- čeka neusmiljeni ljudje pri tisti seji tako grdo obrili, je siromaška pregrla sveta jesa. Vsedel se je in je pri gospodi, t. j. zadrugi v Gradcu zatočil vse te le lopove. V štirih straneh je na- drobno načelkal svoje britke obtožbe ter je tako hudo načrnil vse ude naše hranilnice, da je strah. Tožil je da ni redu pri kasi, da nobeden nič ne razume, da so njega kot nosilca medve- dove kože imenovali, da so mu pristne in ža- lostne resnice srpo v obraz povedali, da so ga hoteli na „Inf“ nesti ali vroči itd. Oh Kraj- ček kako se vsi kesamo nad tvojimi teškimi, debelimi solzami! In glej! Na Krajčovo denun- cijacijo pribruhneta zadnji četrtlet kar dva gos- poda iz Gradca, eden inšpektor pa eden re- vizor — nam so se začele hlače tresti, oh, oh, Krajčček bodi nam milostljiv! Gospoda sta vse pregledala, pa je bilo vse, do „zadnje pičice“ vse v — ordnuni. Krajčček, Krajčček kam si jo spet zabredel? Drugi dan pa se je sklicala seja načelnosti in nadzornosti. Tukaj pa se je še le prava nezgoda vršila. Kaplana Krajca so kot ude naše hranilnice izbacnili. Krajnc je do- bil tako imenovano veliko „šprico“. Da bi pa ubogi Krajčček svoj izbrček ložje prebavil, so v seji izbacnili tudi tri njegovih somišljenikov in udanih mu prijateljev gg. dva Rojko ta in Fran- gesch-a. Kaplanček je namreč te 3 gospode pred kratkim kot ude hranilnice dal vpisati, da bi ga pri njegovih daleč segajočih namerah krepko podpirali, no in to je le popolnoma lepo in opravičeno, da se je „šprica“ celi kvartet. Da, ali so in iti so morali, čeprav se je Krajčček pokrovičel in dosedanjji predsednik hranil- nice, g. Karl Novak z vso silo uprl proti iz- ključbi. Struna prenapeta — poč! Koliko krat je že počilo in kolikokrat se bode! V nedeljo se bo spet sprožil eden možer in poročali bomo o puku. Moj Bog, so res križi in težave na tem svetu!

Iz ormoškega okraja. Daleč naokrog se je razglasila lanske leto žalostna vest o grozni toči, katere je uničila dne 24. julija poljske, travniške in vinograde pridelke našim posestnikom, ka- terih niso imeli zavarovanih proti toči in drugih elementarnih negodah. Ravno tako nismo imeli proti toči zavarovanih poslopij, ne strešne opeke in slamatih streh, na katerih trpimo grozno škodo; pač pa imamo proti požaru zavarovano. Torej ne moremo siliti ene ali druge take zava- rovalnice, ki imamo naša poslopja samo proti požaru zavarovane, da bi nam izplačala kako odškodnino, ali dala kako podporo za omenjeno škodo. V tem smislu je pa Graška zavaroval- nica „Wechselseitige Brandachaden Versicherungs- Anstalt“, šla našim posestnikom na pomoč, ter jim dala podporo, čeprav so bili samo proti ognju zavarovani. Ker sem tozadevnih prošelj naredil veliko, se moram na tem mestu zahva-

liti v imenu teh obdarovanih posestnikov alavni zavarovalnici „Wechselseitige Brandachaden Ver- sicherungs-Anstalt“ v Gradcu, katere je, kakor je meni znano, izplačala skos svojega distriktnega komisarja g. Adolfa Stamen v Ormožu 415 kron podpore. Povedalo se mi je tudi od več posest- nikov, ki so imeli pri tej zavarovalnici zava- rovana poslopja proti ognju in ki so pogoreli, da jim je ta zavarovalnica izplačala popolnoma njih zavarovalnino proti ognju, akoravno je ostalo še precej delov rabljivega lesa, torej za stavbo primerne. Na ta način, si usojam to zava- rovalnico vsakemu posestniku poslopja najtopleje priporočiti. Franc Skerlec v Vičancih.

Svetovni potnik.

Poljski časnikar in urednik lista „Wiek Nowy“ v Lvovu (Gali- cija), katerega sliko pri- našamo, nastopil je sve- tovnno potovanje za 8 let. Ta svetovni potnik obi- skal je že 72 mest na Ogrskem, Srbakem in v Italiji. Tekom 8 let na- merava 1000 mest sveta obiskati. Zdaj je odpo- toval iz Dunaja proti Rusiji. Potem bo ob- skat Svedsko, Dansko, Nemčijo, Francoško, Anglijo, Ameriko, Afriko in Azijo. Namen potovanja so znanstvene študije.

Kmetje! odrezujte in seži- gajte na sadnem drevju mladike s visečim suhim listjem, na katerem so zapredene gosenice glogolovega belina.

Novice.

Nazaj k resnici! Septembra meseca l. 1908, ko se je v Ptaju par prvaških hujakačev za nšesa prišlo, pričeli so slovenski listi velikanski boj kot proti vsem Nemcem in nemškimi podjet- jam. Zlasti so vzeli „na piko“ ljubljansko „Kranjsko šparkaso“, ki je nemški denarni za- vod, ki je pa obenem najzanesljivejši podjetje ter največja dobrotnica detele. Z največjo ne- aravnostjo in najhujšim nasiljem so prvaki proti temu zavodu hujkali. Danes pa se kesajo. Drug na drugega mečejo zdaj krivdo. Zagriženo pr- vaški list „Domoljub“ n. p. piše tako-le: — „Od liberalnih (prvaški) hranilnic ni prav nič pričakovati za kmeta. Li- beralci se tako ne marajo za kmeta. Kakšen hrup so vzdignili l. 1908 zoper (nemško) „Kranj- sko hranilnico“ in trdili, da ni denar varen pri njej, ko ima vendar 9 milijonov rezervnega za- klada. Namen je bil čisto prozoren; denar so hoteli dobiti za svoje zavode. Res pa je, da je (nemška) „Kranjska hranilnica“ storila več za podporo revežev in občeokolne namene, kakor vsi liberalni (prvaški) zavodi. Saj se bo že letos odprla bolnišnica za neozdravljive. Sto revežev bo imelo brezplačno vso oskrbo, hrano, zdrav- niško pomoč in pogreb. Proti liberalni (prvaški) gonji se mora enkrat resnico povedati.“ — Tako piše slovenski list! S tem je pač na- tanko dokazano, koliko so prvaški denarni za- vodi vredni. Radovedni smo, kaj bodo k temu narodnjaški listi rekli. Nič, — molčali bodo, kakor tepeni kužki! Saj so jim lastni „rodoljubi“ krinko raz obraza potegnili... Zato pa: ži- vio nemške, zanesljive šparkase!

Potreba nemškega jezika. Rumunski profe- sor Aurel Popović spisal je v nekem dunajskem listu članek o državnem jeziku, v katerem pravi m. dr. tudi sledeče: „Rumunsko kraljestvo je neodvisna država z okroglo 7 milijoni prebiva- cev, od katerih je 50.000 Nemcev. Število Nem- cev nima politično, kakor se vidi, nobene ve- ljave. V istini tudi nimajo Nemci nobenega po- litičnega vpliva na Rumunskem. Ali kaj vidimo v rumunskih srednjih šolah? Povsod je nem- škijezik vpeljan kot obligatorni učni

Ustava za Bozno-Hercegovino.

Odkar se je anektiralo Boz- no in Herce- govino, pojavi- la se je tudi potreba pose- be- ne ustave za ta novi del naše države. Pred nekaj dnevi vr- šila se je v slavnostni dvo- rani poslopja deželne vlade v Sarajevu slavnostna prokla- macija ustave. Navzoči so bili voditelji vseh državnih obla- sti in to civil- nih, kakor vojaških, visoka duhovščina, ter za- stopniki vseh narodov in veroispovedb. Ustavo, ki jo je naš cesar Franc Jožef I. novi deželi po- daril, proglasil je šef dežele generalni inšpektor

Proklamierung der Verfassung für Bosnien u. d. Herzegowina in Sarajewo.

armade, general inšpektorje Varesanin pl. Vares. Med proglasitvijo zadonelo je 21 strelav iz kanon. O ustavi sami smo že svoj čas govorili. Naša alika predstavlja ta pomembni dogodek.